

Goedenavond.

Mijn naam is Jean-Pierre Hermans en namens de Landelijke Gilde Helchteren sta ik als 'doener' op de uitnodiging vermeld, waarvoor dank. Mijn verhaal neemt een aanvang in de 8-septemberstraat in Helchteren. Het is een kleine, niet opvallende zijstraat gelegen halverwege tussen het kruispunt en de kazerne -nu Asielcentrum-, richting Bree "

Als op een dag een pas afgestudeerde onderwijzeres de vraag stelt "Waarnaar verwijst deze 8-septemberstraat", dan ben je als geboren en getogen Helchterenaar blij dat je hierop het antwoord weet. Maar tegelijkertijd was deze vraag ook de aanzet om hier iets mee te doen. Tijdens de bevrijdingsdagen van de 2^{de} WO, begin september '45, is er in deze omgeving bijzonder hard gevochten, waarbij honderden slachtoffers vielen, zowel soldaten als burgers.

Samen met 2 vrienden besloten we om alle informatie die over de bewuste septemberdagen bestond, te verzamelen en hierover een boek te schrijven. We wilden op deze manier verhalen en getuigenissen van overlevenden samen- brengen en bewaren voor wie na ons komt. We wilden het verhaal van "*den oorlog*", zoals die door de burgers van Helchteren zelf is beleefd, in boekvorm neerschrijven. Het verleden maakt onderdeel uit van ons heden. Het is belangrijk dat jongeren kennis maken met dat deel van de geschiedenis dat beleefd werd door hun ouders en grootouders. Dit alles heet ook Erfgoed.

Luisteren naar de mensen, op zoek gaan naar hun verhalen van persoonlijk leed zonder daarbij te oordelen over goed en kwaad, over zwart en wit, zonder een etiket te plakken op mensen of gebeurtenissen : dat was de keuze die wij maakten toen we aan onze uitdaging begonnen. We voerden gesprekken met overlevenden, getuigen en familieleden van slachtoffers. Urenlang noteerden we hun emotionele en schokkende verhalen. We konden daarbij brieven en documenten inkijken, die tot dan toe angstvallig waren opgeborgen. Het is een verzameling geworden van kleine anekdotes, grote verhalen en van drama's. Zoals dat van de vader, z'n 2 zonen en

een schoonzoon die als vergelding door de bezetter koelbloedig werden neergeschoten. Dramatisch is ook dat een Duits soldaat, die hierbij betrokken was, 7 jaar geleden terugkeerde naar Helchteren, per toeval in gesprek raakte met de buur van een nabestaande en weer vertrok. We hebben hem niet meer kunnen opsporen.

Het viel ons daarbij op dat hun verhalen meestal verliepen met tijdsaanduidingen als "*voor, onder of na den oorlog*". Dat bracht ons op het idee voor de uiteindelijke titel van ons boek "*Onder den oorlog*". We gunden ons een jaar de tijd. Op 11 november 2009 wilden we graag, als eerbetoon, de eerste exemplaren van ons boek overhandigen aan de familieleden van de slachtoffers.

In de loop van het '*werkjaar*' kreeg het **boekidee** stilaan een andere invulling en groeide het uit tot een 3-delig project. Naast het boek, waar uiteraard de meeste aandacht naar toe ging, wilden wij ook 1 of meerdere vertelmomenten organiseren. Op deze manier zouden we promotie kunnen voeren voor het boek, maar konden we misschien ook nog aanvullende of nieuwe gegevens verkrijgen.

Drie verenigingen - waaronder een samenwerking tussen de LG en KVLV van 't Sonnis er één was - organiseerden voor ons zo'n vertelmoment. Het werd een succes. Ruim 350 aanwezigen, jong en oud, luisterden met ongeloof en gespannen naar getuigenissen en andere verhalen, die soms in discussies uitmondde als het bv. ging over het uur van Aankomst van '*den Duits*' of vanuit welke richting ze kwamen.

Een derde luik van dat project kreeg vorm na de vertelmomenten. De opbrengst van het boek zou besteed worden aan een monument, waarop de namen van de gesneuvelde Helchterenaren als blijvend aandenken zouden aangebracht worden. Dit monument werd vorig jaar, in aanwezigheid van familieleden van alle slachtoffers, officieel ingehuldigd en is te zien voor het gemeentehuis van Helchteren.

Van bij de start werden wij ondersteund door het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren : financieel en logistiek. Ook de erfgoedcel Mijn-Erfgoed werd een belangrijke partner.

Ook via een systeem van sponsors, meters en peters die het project financieel wilden ondersteunen, wisten we ons op voorhand al verzekerd van voldoende middelen om onze opzet te realiseren.

De vooropgestelde oplage van 700 boeken was op 2 maanden tijd verkocht. De reacties waren lovend, dankbaar en respectvol. Wat we voor ogen hadden werd gerealiseerd. We zijn dus in ons opzet geslaagd.

Eeuwenlang kwamen mensen 's avonds samen rond het vuur van de kampplaats, rond de open haard en later rond de Leuvense stoof. Daar werden de oude verhalen verteld die als de geheimen van de gemeenschap of de familie van geslacht tot geslacht werden voortgezegd. Nu staren we naar de kille beeldschermen van tv of pc die ons wel wereldwijde informatie geven, maar ons niets vertellen wat een vorige generatie in eigen streek heeft beleefd.

Er worden geen verhalen meer verteld. Misschien wordt '*Onder den oorlog*' wel een aanzet om dit opnieuw te doen of althans te proberen.

Want : Je bent pas dood als je naam niet meer wordt genoemd !